

Vedlegg 1.

Miljøplan i Stange kommune

Utfyllende informasjon om valgte utredningstema

a. Kommunen som miljømyndighet

Kommunen har viktige utfordringer i grenselandet mellom å være miljøvernmyndighet, planmyndighet og tjenesteleverandør. En av de viktigste ansvarsområdene som kommunene har er å utføre komplette vurderinger av de mulige konsekvensene som enhver beslutning/tiltak kan ha på miljøet.

I tillegg har kommunen myndighet til å fatte enkeltvedtak innen en rekke tema med hjemmel i lover og forskrifter. Eksempler på dette er viltloven, forurensningsloven, naturmangfoldloven, motorferdselloven, naturmangfoldloven, jordloven, skogloven plan – og bygningsloven m.m. med tilhørende forskrift. Listen er ikke uttømmende. Det vurderes som nødvendig at kommunen sikres tilstrekkelig oversikt, kompetanse og personressurser til å utføre lovpålagte oppgaver innenfor miljøvernområdet.

b. Miljøinformasjon - Retten til miljøinformasjon

Miljøinformasjonsloven gir alle en rett til å spørre og krav på å få svar fra myndigheter og virksomheter på hvordan miljøgifter i produkter, farlige utslipp og arealinngrep kan påvirke oss og miljøet vi lever i. Den gir også alle rett til å si sin mening i miljøsaker av betydning. [Miljøinformasjonsloven](#) kan brukes til å skaffe kunnskap. Med kunnskap kan vi få vite hvordan et produkt, en virksomhet eller bygging av hus, vei eller jernbane kan påvirke klima, miljø og helse. Da kan mest miljøvennlige produktene fra virksomheter velges. Både private virksomheter og offentlige organer omfattes av loven. Mer info:

[Retten til miljøinformasjon - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

c. Naturmangfold – arter og naturtyper:

«Naturen skal forvaltes slik at planter og dyr som finnes naturlig sikres i levedyktige bestander. Variasjonen av naturtyper og landskap skal opprettholdes.»

Den største trusselen mot naturmangfoldet i verden er klimaendringer kombinert med nedbygging av arealer. Det er derfor helt avgjørende at kommunene har oversikt over naturtyper, arter og deres leveområder lokalt for å sikre at nye utbygginger ikke ødelegger viktige naturverdier. Det ble derfor søkt om støtte til å sette spesielt fokus på dette tema gjennom utlyste tilskuddsordninger i regi av Miljøverndepartementet i januar 2023.

Søknaden ble innvilget med kroner 175 000,- under forutsetning av at miljøplanen inneholder en temaplan eller naturmangfoldstrategi med egne mål og en handlingsplan for naturmangfold. Medvirkning og lokalpolitisk forankring skal tilsvare en kommunedelplan.

I det nasjonale arbeidet for å ivareta naturmangfold vektlegges kommunenes rolle. Det gjelder spesielt den avgjørende betydningen kommunene har for beslutninger i arealplanleggingen, men også den helhetlige tilnærmingen kommunene har til lokalsamfunnsutvikling.

Regjeringen skriver i Meld. St. 14 (2015-16) *Natur for livet – norsk handlingsplan for naturmangfold*:

"En planlegging for boligbygging, næringsutvikling, samferdselsanlegg mv. som også ivaretar hensynet til naturmangfold, forutsetter god samhandling og bevisst prioritering i arealforvaltningen. Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel og arealdel gis kommunen anledning til å se hele kommunens areal, på land og i sjø, i sammenheng. Både samfunnsdelen og arealdelen av kommuneplanen er velegnet for langsiktige prioriteringer på et overordnet nivå, herunder hva angår bevaring av viktige miljøverdier."

Utdyping av de nasjonale føringene i Stortingsmelding 14 (2015 – 2016) *Natur for livet*:

- Arealendringer er den viktigste påvirkningsfaktoren for naturmangfoldet i Norge i dag. Det er derfor en særskilt utfordring å sikre helhetlig planlegging der naturmangfoldet ses i sammenheng for større områder og flere tiltak. Regjeringen oppfordrer blant annet kommunene til å utarbeide kommunedelplaner for naturmangfold fordi dette skaper tidlig dialog med regionale myndigheter:
  - Naturverdier blir identifisert og tatt hensyn til, Bidrar til grundigere interesseavveininger.
  - Det åpner for bred deltagelse og politiske diskusjoner om prioriteringer.
  - Planen vil gi føringer for hvordan hensynet til naturmangfold skal ivaretas i kommuneplanenes arealdel.

I desember 2022 ble det endelig klart at verden får en ny global avtale for mennesker og natur. Naturavtalen har som mål å stanse, reversere tap av natur og gi natur innen 2030.

Dette er FNs naturavtale:

Naturen forsvinner i et alarmerende tempo verden over på grunn av måten vi bruker den på. Derfor ble alle medlemslandene i [Konvensjonen for biologisk mangfold](#) enige om en global avtale for å stanse den globale naturkrisen.

På tampen av 2022 ble det [signert en ny historisk naturavtale](#) i Montreal i Canada. Avtalen er en milepæl for bevaring av verdens natur, og markerer et veiskille i global naturpolitikk. Nå må den norske regjeringen jobbe raskt for å sette i gang konkrete tiltak, slik at vi når målene også her hjemme.

Naturavtalen er en tiårig avtale som består av 23 mål. Disse målene beskriver hvordan vi skal komme oss ut av naturkrisen og få mer natur innen 2030. Målene skal nås ved blant annet å øke vern av hav – og landområder, restaurerer ødelagt natur, sikre at bruk, høsting og handel med ville arter er bærekraftig, trygt og lovlig for å stanse utrydding av arter, redusere forurensning, dempe forbruk, stoppe finansiering av prosjekter som ødelegger natur og sikre at lokalsamfunn medvirker og deltar i beslutningsprosesser.

Kommunal viltforvaltning

Kommunal viltforvaltning er en viktig del av lokal naturforvaltning.

Stange kommune er en stor kulturlandskaps -utmarkskommune med ca. 540.000 da skog/utmark og 100.000 da kulturlandskap. Dette gir grunnlag for en høy produksjon av viltressurser der hjorteviltet får spesiell oppmerksomhet. Av hjorteviltartene i Norge (elg, hjort, rådyr, rein, dåhjort) er elg og rådyr de mest tallrike lokalt. I de siste 15 årene har også hjort blitt forvaltet aktivt. I 2022 ble hele kvoten på 20 dyr tatt ut under ordinær jakt. Rein og dåhjort forekommer ikke i Stange.

Det er for tiden et årlig jaktuttak på 520 - 570 rådyr, elg og hjort. Årlig uttak av hjortevilt vurderes som helt nødvendig for å oppnå en bærekraftig utvikling hjorteviltbestandene slik at dette er i balanse mot næringstilgang og andre samfunnsinteresser som jord, skogbruk og samferdsel. Det har i perioder vært påvist beiteskader på ungskog og det har vært og er høy påkjørselstatistikk av hjortevilt. I gjennomsnitt har lokalt fallviltmannskap i snitt 250 oppdrag de siste årene.

Elgbestanden er planmessig redusert slik at påkjørsel og beiteskader for denne arten har gått ned.

Rådyrbestanden har vært vedvarende høy de siste år og dette har medført et høyt nivå av påkjørsler. Tiltak på Rv.3 og E6 har imidlertid bedret situasjonen de siste årene.

Det kan synes som hjortebestanden nå er godt etablert og i svak økning. Jaktkvoter er økt fra 5-6 midt på 2000 tallet og det er nå i 2023 godkjent et uttak på hele 35 dyr årlig i perioden 2023 – 27.

Kommunens rolle i rovdyrforvaltningen

Stange kommune er i en prioritert beiteområde og skadefelling av store rovdyr er et årlig tema. Derfor får forvaltning av store rovdyr stor oppmerksomhet lokalt.

Ved betinget skadefelling av rovvilt kan statsforvalteren i særskilte tilfeller delegere sin myndighet om å iverksette felling av rovvilt til kommunen. Rovviltpolitikken legger opp til et fellingsregime der felling i størst mulig grad skal gjennomføres av lokalkjente og lokalt tilknyttede jegere. Dette gjelder både de ordinære, bestandsregulerende virkemidlene som kvotejakt og lisensfelling, og skadefelling ved akutte skadesituasjoner.

Skadefellingstillatelser blir gitt til berørt kommune. Forsøk på felling i Stange gjennomføres av et lokalt fellingslag oppnevnt av kommunen.

I og med skadefelling har vært nødvendig nærmest årlig de siste 23 årene er det bygd opp en høy kompetanse på dette feltet. Stange kommune har de siste årene hatt tilgang til et godt og effektivt fellingslag med evne til å stille opp når som helst hele beitesesongen! Dette er vurdert som det viktigste konfliktdempende tiltaket lokalt.

I Stange kommune utbetales det godtgjøring for medgått tidsbruk til den enkelte i skadefellingslaget innen de rammer som er fastsatt når den enkelte jeger innfrir de krav som stiles. Se [rovviltsforskriften § 9a](#).

Om det skal oppstå situasjon der det er nødvendig med ettersøk av større rovvilt er det også kompetanse til å håndtere en slik situasjon.

d. Vannmiljø

Nesten hele nedbørsfeltet i Stange kommune er en del av Mjøsa vannområde. Østre deler av Romedal almenning inngår i vannområdet Glomma og søndre deler av Stange almenning inngår i vannområdet hurdalsvassdraget (Granerudsjøen, Lyssjøen)

Vannområde Mjøsa består av Norges største innsjø og hele dens nedbørsfelt, det vil si alle tilløpselvene med forgreininger. Vannområdet omfatter arealer i 36 kommuner. Nedbørsfeltet er på hele 17 251 km². Gudbrandsdalslågen står alene for ca. 70 % av dette. Det er ca. 40 elver som renner inn i Mjøsa. Vormå er utløpselv.

- For nyheter, faktaopplysninger og utfyllende informasjon, se [nettsiden til Mjøsa vannområde](#)

Vannmiljø er en samlebetegnelse for økologiske og kjemiske forhold i en vannforekomst. En **vannforekomst** er en avgrenset og betydelig mengde av overflatevann, som for eksempel en innsjø, magasin, elv, bekk, kanal, fjord eller kyststrekning, eller et avgrenset volum grunnvann i et eller flere grunnvannsmagasin.

Virkemidler i arealplanleggingen omfatter arealformål, hensynssoner, bestemmelser og retningslinjer. De kan benyttes og kombineres på ulike måter for å ivareta vannmiljøet. Det er kommunen som må vurdere hvilke virkemidler og kombinasjoner av virkemidler som er best egnet i hver enkelt plansak. Det er viktig å angi tydelig hvilke føringer som gjelder på hvert enkelt areal.

Miljøtilstand og arbeidet etter vannforskriften

Vann-nett er en portal med informasjon om blant annet miljøtilstand og miljømål for de enkelte vannforekomster. Informasjon kan hentes ut i faktaark, temakart og rapporter. Data kan eksporteres og muligheter for å laste ned WMS/WFS for bruk i egne systemer.

På **vannportalen** finnes informasjon om vannforskriften, veiledere, vannregionens egne sider der den regionale vannforvaltningsplanen finnes. Ulike aktører legger kunnskap fra kartlegging og overvåkning av vannmiljø inn i datasystemet Vannmiljø. Dette er fagsystemet som miljømyndighetene benytter for å overvåke miljøtilstanden i vann og vassdrag. Viktige målsettinger knyttet til vannmiljø er god økologisk og kjemisk tilstand i vassdragene i Stange kommune slik at kvaliteten på leveområdene for dyr og planter langs vassdragene våre opprettholdes og styrkes. Dessuten er Mjøsa hovedresipient og som kjent drikkevannskilde for nær 100 000 innbygger.

Nedenfor lenker til informasjon om miljøtilstanden til vannforekomstene, om miljømål og planlagte tiltak.

[Vannportalen](#)

<https://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>

e. Forurensning/forsøpling:

Kommunen kan bruke ulike virkemiddel for å sørge for at regelverket overholdes når hjemmel etter forurensningsregelverket er tilstede. Regelverket er omfattende.

Når kommunen har hjemmel etter forurensningsregelverket enten direkte gjennom lov, gjennom forskrift eller delegeringsvedtak, har kommunen tildelt stor myndighet med hjemmel i forurensningsloven.

Utdypning av kommunens hjemmelsgrunnlag er å finne på miljødirektoratets hjemmeside:

[Forurensningsloven: Kommunens bruk av virkemidler - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](http://miljodirektoratet.no)

Forsøpling

Det er fortsatt en utfordring å unngå forsøpling av natur - og bomiljø.

Kommunens myndighet i forsøplingssaker er gitt i forurensningsloven og i rundskriv T-5/98. I forsøplingssaker har kommunen myndighet til å pålegge den ansvarlige å:

- rydde opp og fjerne avfall og brukte gjenstander
- sende inn nødvendige opplysninger eller gjøre undersøkelser
- betale tvangsmulkt dersom avfallet ikke fjernes innen gitt frist
- betale refusjon for opprydningsarbeid utført av kommunen

I noen saker kan kommunen også ha myndighet eller plikter etter andre regelverk som knytter seg til forsøpling. Nedenfor er noen eksempler. Listen er ikke uttømmende, og kommunen må selv vurdere hvilket regelverk som er hensiktsmessig å bruke i den konkrete saken.

Forurenset grunn

Dersom det skal grave i forurenset grunn eller i områder du mistenker er forurenset, er kommunen myndighet. Dette er forankret i forurensningsforskriften kapittel 2. Det må utarbeides en tiltaksplan og sende denne til kommunen for å få den vurdert og godkjent.

Statsforvalteren er klageinstans på kommunens vedtak.

I noen saker kan Miljødirektoratet vurdere om statsforvalteren eller Miljødirektoratet skal behandle saken i stedet for kommunen.

I forurensningsforskriften kapittel 2 er forurenset grunn definert slik:

jord eller berggrunn der konsentrasjonen av helse- eller miljøfarlige stoffer overstiger fastsatte normverdier for forurenset grunn, jf. vedlegg 1 til dette kapitlet, eller andre helse- og miljøfarlige stoffer som etter en risikovurdering må likestilles med disse. Grunn der konsentrasjonen av uorganiske helse- eller miljøfarlige stoffer ikke overstiger lokalt naturlig bakgrunnsnivå i området der et terrenginngrep er planlagt gjennomført, skal likevel ikke anses for forurenset. Grunn som danner syre eller andre stoffer som kan medføre forurensning i kontakt med vann og/eller luft, regnes som forurenset grunn dersom ikke annet blir dokumentert,

Plastforurensning

Plastforurensning har rettmessig fått stor oppmerksomhet den siste tiden. Plast som kastes i naturen kan skape store problemer, spesielt når plast havner i vannforekomster og til slutt i havet. Dette skyldes først og fremst at plast har lang nedbrytningstid.

Enkelte typer plast inneholder giftige tilsetningsstoffer som kan lekke ut. I tillegg kan miljøgifter ute i naturen feste seg til overflaten på plast, slik at miljøgiftene akkumuleres og deretter spres i næringskjedene når dyr forveksler plasten med mat.

Fugler og dyr kan skades eller dø hvis de får i seg plastavfall, setter seg fast i det, eller kommer i kontakt med det på andre uheldige måter.

Mikroplast er en samlebetegnelse for små plastfragmenter som er mindre enn 5 millimeter. Mikroplast kan være produsert industrielt til bruk iblant annet kosmetikk, eller den kan dannes ved at større plastbiter fragmenteres til stadig mindre biter på grunn av slitasje, UV-stråler, vær og vind.

Mikroplast vil ha forskjellig størrelse, form og kjemisk sammensetning. Dette avhenger av hvilke plasttyper og produkter plasten stammer fra – og hvordan de brytes ned og fragmenteres. De fleste målinger vi har av mikroplast er fra havet. Mikroplast er funnet i alle havområder, fra tett befolkede kystområdene til avsides områder i Arktis og Antarktis.

I havet kan man finne plast og mikroplast i vannoverflaten, vannsøylen, innefrosset i arktisk is og på strender langs kysten. I tillegg har mikroplast blitt påvist i organismer på alle nivåer i næringskjeden – fra det minste plankton til de største hvalene.

Store deler av mikroplasten vil synke til bunns og ende opp i de marine sedimentene på havbunnen. I Norge er mikroplast også påvist både i ferskvann, jord og avløps slam. Selv om vi fortsatt har begrensede data fra ferskvann og jord, sammenliknet med data fra hav, tyder målinger på at både ferskvann og jord er viktige mottakere og reservoarer for mikroplast.

Mangler kunnskap om de minste plastbitene

Når plastbitene er mindre enn 1 mikrometer, altså en milliondels meter, kalles de nanoplast. Disse bitene er så små at du ikke kan se dem med øyet. Vi mangler metoder for å ta prøver og analysere disse plastbitene. Derfor mangler det fortsatt kunnskap om mengden nanoplast i miljøet. Mange forskere er ekstra bekymret disse partiklene siden de er så små at de kan komme inn i cellene våre.

Mye havner i naturen via avløpsrensaneanlegg

Mange små plastbiter føres gjennom avløpet via renseanlegget og ut i havet.

Undersøkelser viser at det største avløpsrensaneanlegget i Norge får inn over én milliard bittesmå plastbiter hver time. Selv om de mest avanserte renseanleggene kan holde tilbake opptil 97 prosent av de større mikroplastpartiklene, vil flere millioner mikroplastpartikler slippes ut per time med avløpsvannet. Mikroplasten som blir renses ut, og dermed ikke renner rett ut i havet, havner blant annet i avløpsslammet. Fordi avløpsslam brukes som jordforbedring på grøntarealer og i jordbruket i Norge, vil derfor mikroplasten som renses ut likevel kunne spres i naturen.

Påvirkning

Kunnskapen om hvor mye mikroplast som er på avveie i naturen, eller som årlig tilføres omgivelsene, er begrenset. Men vi vet at havet tilføres millioner tonn av plast i året.

Analyser som er gjort av mengden mikroplast som slippes ut fra ulike kilder, viser at dekkslitasje og veistøv står for de største mengdene fra høyinntektsland som Norge. I lav- og mellominntektsland er situasjonen en annen. Det antas at fragmentering av plastforsøpling bidrar mest til mikroplasten i havet.

Anslag fra 2020 viser at det slippes ut omtrent 19 000 tonn mikroplast fra ulike prosesser på land i Norge hvert år. Mye av dette ender opp i havet, i stor grad gjennom renseanlegg, overvann, elver og bekker.

De viktigste landbaserte mikroplastkildene i Norge kan deles i 8 utslippsgrupper.

- 1: Plastpellets - 0,8 %
- 2: Syntetiske tekstiler - 5,1 %
- 3: Biltrafikk - 41,6 %
- 4: Kunstgressbaner - 29,8 %
- 5: Produkter tilsatt mikroplast - 3,9 %
- 6: Slitasje, forvitring og vedlikehold - 8,7 %
- 7: Avfallshåndtering - 5,1 %
- 8: Forsøpling - 5 %

f. Miljøgifter i produkter

Miljøgifter er kjemiske forbindelser som er lite nedbrytbare. De hoper seg opp i levende organismer og i næringskjeden, noe som kan gi alvorlige langtidsvirkninger for både helse og miljø. For 60- 70 år siden hadde mennesker i Norge seks-syv miljøskadelige stoffer i blodet. Etter andre verdenskrig eksploderte kjemikalieindustrien, noe som førte til utslipp av miljøgifter i mye større grad. Allerede før fødselen blir vi mennesker utsatt for miljøgifter. Vi har nå mellom 200 og 400 skadelige kjemikalier i oss (Norsk Institutt for luftforskning, NILU (Rapp, 2014)). Utslipp av miljøgifter fra industrien har gått ned, og i dag er det produkter som er den vesentlige kilden til utslipp. Miljøgifter spres ved bruk av for eksempel vaske- og rengjøringsprodukter, gummigranulat fra fotballbaner og gjennom nedslitte plastprodukter,

Også i Mjøsa har miljøgifter og mikroplast fått økt oppmerksomhet de siste årene.

Barn er ekstra sårbare for miljøgifter, siden de kommer mer i kontakt med potensielt giftige overflater. I tillegg er ikke organene ferdig utviklet, noe som fører til større inntak av gift i forhold til kroppsvekt enn det voksne gjør. Det er derfor viktig å velge miljøvennlige produkter i barnehager, skoler og på idrettsanlegg.

I kommunens parker og andre grønne områder blir det i dag ikke brukt plantevernmidler og i svært begrenset grad langs veier. Kommunen ønsker å slutte å bruke slike midler der det lar

seg gjøre, men i noen tilfeller kan det være nødvendige. Et eksempel kan være bekjempelse av fremmede plantearter.

Tiltak mot miljøgifter

Det finnes en rekke produkter som er miljømerket. Det nordiske Svanemerket inkluderer både renholdsmidler, kroppspfleieprodukter og vaskemidler til tøy, i tillegg til utstyr og forbruksvarer til bolig, kontor og helsesektoren.

g. Støy

Kildeeier

Det er i hovedsak slik at den som har ansvaret for støykilden også har ansvar for eget støyutslipp. Den som har ansvaret for støyende industrivirksomhet eller drift av skytebane, skal sørge for at aktiviteten ikke fører til for høye støynivåer.

En rekke offentlige myndigheter har ansvar for å følge opp støy fra egne anlegg, som for eksempel veier, banestrekninger, flyplasser eller vindkraftanlegg.

Støy fra ulike kilder er regulert av flere regelverk, se kapittelet om regelverk nedenfor.

Kommunen er planmyndighet og ivaretar støyhensyn i arealplaner etter plan- og bygningsloven. Dette omfatter:

- kommuneplanens arealdel
- område- og reguleringsplaner for ny bebyggelse
- nye samferdselsanlegg som veier og jernbanelinjer
- ny støyende virksomhet, for eksempel industriområder

Kommunen behandler byggesøknader og skal sørge for at kravene til støy følges opp. Kravene fins i Teknisk forskrift og er beskrevet nærmere i veilederen som du finner nedenfor i kapittelet om veiledere og retningslinjer. Kommunen gjennomfører også tilsyn for å sikre at krav og vilkår blir fulgt opp.

Kommunen kan pålegge retting eller stans av støyutslipp, fordi de er myndighet etter forskrift om miljørettet helsevern som hører inn under folkehelseloven.

Kommunen kan gi tillatelse etter forurensningsloven til støy fra motorsportbaner, skytebaner og vindmøller.

Kommunen er eier av anlegg og veier som støyer, og skal kartlegge støy og redusere støynivåer i de mest støyutsatte områdene.

Hvis du er plaget av støy, kan du kontakte kommunen. De gir informasjon om hvilke krav som er satt i planer eller enkeltsaker, og kan følge opp at dette overholdes.

h. Landbruk og miljø

På nasjonalt nivå er det mål om å øke matvareproduksjonen og samtidig utvikle et bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser. Dette er til dels motstridende interesser, og det vil være vanskelig å fjerne alle utslipp fra landbruket.

Regjeringen har lagt fram en ny klimaplan for 2021 -2030. Den nye planen legger opp til at Norge i 2030 skal produsere sunn, trygg, bærekraftig og klimavennlig mat fra jord og hav basert på følgende mål:

- Fossilfritt jordbruk (biodrivstoff i jordbruket, fossilfri oppvarming)
- Bedre produksjon og ressursutnytting (bedre bruk og lagring av gjødsel, husdyrgjødsel blir en ressurs i produksjonen av biogass)
- Viktige framtidige satsinger (bedre fôring, bedre dyrehelse, fruktbarhet og avl, drenering, teknologiutvikling)
- Økt karbondbinding (forbud mot nydyrking av myr) Redusert matsvinn og mer klimavennlig kosthold er eksempler på endret forbruk som indirekte kan gi utslippsreduksjoner i jordbrukssektoren.

Dette skal oppnås ved

- å redusere matsvinn med 50 prosent innen 2030
- å endre forbruket av mat i den norske befolkningen i tråd med kostrådene fra Helsedirektoratet

Landbrukets klimaplan (Norges Bondelag) viser hvordan landbruksnæringen vil følge opp klimaavtalen mellom regjeringen og jordbruksorganisasjonene. I avtalen har partene forpliktet seg til å redusere utslippene og øke opptaket med 5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter samlet for tiårsperioden 2021–2030. Planen peker på noen satsingsområder for landbrukets klimaarbeid:

- økt satsing på klimakalkulatoren
- mer klimavennlig og bærekraftig fôring
- avl og friskere husdyr
- fossilfrie landbruksmaskiner
- fossilfri oppvarming
- bedre bruk av gjødsel og god agronomi
- bruk av husdyrgjødsel som råstoff i biogassanlegg
- jorda som karbonlager
- ny klimateknologi som tiltak for å revolusjonere landbruket

Stange er en stor landbrukskommune, både i antall husdyr og areal skog- og dyrket mark. Landbruk i Stange bidrar derfor vesentlig til å oppnå de nasjonale målene om økt matproduksjon.

Dette gir også utfordringer ved at intensiv bruk av jorda, skogsdrift og høy produksjon av husdyr påvirker miljøet betydelig.

Kommunen er en støttespiller for næringen i arbeidet med å legge om til et mer klima- og miljøvennlig jordbruk i tråd med næringenes egen plan for dette, og nasjonale mål. For å nå viktige miljømål innen naturmangfold, vannmiljø, klima m.m i landbruket må kommunen samarbeide med landbruksnæringen lokal og regionalt, med nabokommuner og sentrale myndigheter. Interkommunalt landbrukskontor lokalisert på Blæstad er viktig kompetansesenter for måloppnåelse innen landbruksnæringen i Stange og regionen forøvrig.

I Stange kommune er det over 500 000 dekar skog. Stange almenning og Romedal almenning er grunneier for nær 2/3 av dette arealet. Skogeiere og skogforvaltningen er viktige samarbeidspartnere for å sikre råstoff til skogsindustrien og for å drive et bærekraftig skogbruk der hensyn til klima, naturmangfold, kulturminner, vannmiljø og friluftsliv er sentralt.

Landbrukskontoret på Blæstad forvalter tilskuddsordninger for landbruket. Til enhver tid gjeldende tiltaksstrategier knyttet til miljøtiltak i landbruket (SMIL) og nærings – og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) er viktige styringsverktøy ved bruk av tilskuddsmidler gjennom ordningene SMIL, NMSK og skogsveger for Hamar, Løten og Stange.

i) Samarbeid med næringslivet

Kommunen er avhengig av næringsliv og arbeidsplasser for å nå klima- og miljømålene. Miljøutfordringene fremover vil skape behov for mange nye arbeidsplasser når fremtidens bærekraftig samfunn skal bygges.

I innledningen til næringsplan for Stange kommune står det blant annet:

Satsningen på næringsutvikling er knyttet til samfunnsdelens målsettinger om befolkningsvekst og bolyst, verdien av kompetanse, stabil arbeidskraft og stabile arbeidsplasser og dermed betydning for folkehelse. Gjennom slagordet Norges grønne lunge er det naturlig å knytte dette opp mot FNs bærekraftsmål.

FN's bærekraftsmål 9 og 17 om innovasjon, infrastruktur og samarbeid vil være viktig utgangspunkt for samarbeid mellom miljøforvaltningen og næringslivet når prioriterte miljømål skal nås.